

ANTVVERPIA

NTVVERPIA Brabantiae vrbs valde magnifica, Emporium longè celeberrimū, de cuius situ, splendore & edificiorū, populi industria ac diuitijs, quorundam extant scripti libelli, & nos aliqualem eius historiam, primo vrbium Tomo dedimus. Verū, quia tantæ vrbs magnificentia breui oratione explicari non potest, eandem iam denuo, sed acuratiùs, in Theatrum spectandam producimus.

ANTVVERPIA dextram Scaldis ripam, longo tractu, mœnibus & turribus coronans; ab Oceano secundum flumen quindecim circiter milliaribus Brabantici distat, quorum singula in terra tantum spatij complectuntur, quantum, si expeditus pedes, stato & ordinario gradu, intra horam vnam absoluat, & laboris satis sit habiturus, & non nimium difficultatis. Verū quoniam hæc rudis est & pinguis delineatio: accuratiùs celeberrimū in toto orbe Mercatus positio ad eorum regulam describatur, qui ex cœlestium circulorum inclinatione, & siderum ortu terrarum interualla metiuntur, Gemma Phrysius Antuerpiæ vltra vnum & quinquaginta la-

titudinis gradus scrupulos octo & viginti adscripsit; longitudinem autem sex & viginti temporum partibus, sex & triginta minutijs primis terminauit. Becanus tamen diligentissimè linea meridiana in plano prius descripta, ac crebrius examinata ex frequenti solaris supra finitorem circulum altitudinis obseruatione deprehendit, vltra vnū & quinquaginta gradus, vix viginti scrupulos primos latitudini esse tribuendos. Longitudinem autem non aliam comperit, quàm eam quæ ex Phrysiis est annotata.

De primo Antverpianæ vrbs fundatore, & nominis origine, non vna est omnium sententia: Sunt qui scribant, olim, Gigantem hanc scaldis ripam tenuisse, qui manus iter hæc facientium, loco vestigalis amputaret; ac venisse tandem Brabonem, qui inito certamine, beluam illam superauerit, & talionem sceleribus reddens, dextram eius rescissam in Scaldim quanta vi potuit, coniecerit: atque ad eius facti memoriam castrum esse constructum, nomine Hantverpū id est manus projectionem, hinc manuum amputatarum insignia: hinc Gigantis & filiorū eius amburbalia pegmata restare, & quo magis credas, domum hæc extare, quæ *Nesenhauß*, id est Gigantis domus vocatur: & in ipsa Curia, non tantum ossa eius ingentia magno miraculo spectari: sed in marmoreo etiam colosso, qui terribili vultu ex alto forum despicit, memoriam restare sempiternam.

Hæc, quia sunt commento, quàm vero propiora, excusare quoddammodo, tantum non persuadere Ioannes Bochijs conatur, eidem Reipub. à secretis, in opere, quod edidit de spectaculis ibi exhibitis, in Serenissimi Principis Ernesti Austriae Archiducis, Belgio præfedi in eam urbem aduentu, his verbis: Etiam si verò nō me præterit, hanc narrationem quorundam argumentis vel potius coniecturis, quarum fidem à seipsis, vt argumenta petunt, refelli & explodi, nos tamen in Colosso Antuerpiensi describendo, ab eius historia desistere non potuimus, quam, si minus alijs nationibus probabimus, quod scripta nobis desit auctoritas, solis Antverpiensibus constare sufficiat ad antiquitatem patriæ suæ commendandam, quæ publica fama à maioribus tradita, vetustatis quibusdam retentis vestigijs ad nostra vsque tempora peruenit: Quoniam autem auctore Thucydide coniecturis, & teste Liuius famæ rerum in historia standum est, cum nihil certi habeamus propter aui longitudinem, vel cum fidem vetustas derogat, & quia sine vlla examinatione aliorum relata in rebus etiam domesticis admittimus, non magis æquum est, difficilem rei gestæ inuestigationem ab Antverpiensibus morosè exigere, quam incertas & obscuras aliarum gentium origines admirari, Neq; enim minus credibile est, quod de Brabone suo Brabantici & Antverpienses distant, quam quod de Romulo suo Romani, de Theseo iactant Athenienses. Hæc ille, sed his reiectis alia videamus.

Sunt qui ab adiecta Germanicè *Antwerp* ANTVERPIAM dictam perhibeant, eò quod triplici augmento prioribus mœnibus alia sint adiecta. Cum enim longe lateq; Scaldis, qui nullis coërceretur aggeribus, nullo certo continebatur alueo, per loca paludosa, vliginosa, atq; arundineta liberè exspatiaretur, effectum esse, vt & crebro æstu, & quotidiano accessu atque recessu maris, crebrisq; alluionibus, paulatim ea editiora fierent, vt hinc nomen sortitam esse, sit verisimile. Videmus enim quotidie, dum ædificij alicuius fundamenta ANTVERPIAE iaciuntur, quàm variè sit distinctus fundus, mox arenosus, mox argillosus, mox cœnosus, mox concharum marinarum varijs generibus confusus. Qua ex re, certissimis ac firmissimis argumentis, perspicuè cōstat, ANTVERPIAE situm vndique fuisse humilem, paludosum, vliginosum, eamq; ex quotidianis alluionibus incrementum: ab incremento autem nomen accepisse, & inde ANVVERPIAM nuncupatam.

Ioannes Goropius Becanus, in suis Beceselanorum Atuaticis, origines Antverpianas inuestigans, multis argumentis ex Iulio Cæsare confirmat, primum initium Atuaticorum inter Ambuaritos, Neruios & Eburones fuisse: ad ipsum Scaldim, eo ipso loco, quo nunc ANTVERPIA cernitur quæ tunc ATVATICI nomine, à Cimbro reliquijs sit condita, atque idcirco, vetus nomen ATVATICVM, recens esse ANTVERPIAM. Hunc autem Cæsaris locum allegat. Ipsi, inquit, de Atuaticis loquens: erant ex Cimbris, Theutoniscq; procreati, qui, cum iter in provinciam nostram & Italiam facerent, his impedimentis, quæ secum agere & portare non poterant, citra flumen Rhenum depositis, custodiæ ex suis ac præsidio sex millia hominum vna reliquerunt. Hi post eorum abitum multis annis à finitimis exagitati, cum aliàs bellum inferrent, aliàs illatum defenderent, consensu eorum omnium pace facta hunc sibi domicilio locum delegerunt. Neceffe igitur est, locum inuenire, citra Rhenum, qui satis defendi aduersus omnes Belgas potuerit sex millium præsidio, atque eum quidem inter Eborones & Neruios, quo loco à Cæsare collocantur. Et vt Cæsar citra Rhenum locum designat, ita Ptolemæus vltra Thabudam siue Scaldim. Atuaticum in Thungrorum finibus inuenit. Si igitur accuratè totius huius regionis situm, quæ Eburonum, Neruiorū, & Ambuaritorum erat media, consideremus, nullum locum inueniemus, hoc, in quo Antverpia condita est, impedimentis custodiendis aptiorem. Ab occidente enim latissimo, profundissimo, & æstuoso flumine claudabatur, & vt tum temporis reserant, vndique à flumine paludes inuiæ, altum illud, in quo ANTVERPIA stat fœda vligine cingebant. His accedebat sylvarum horror, quarum reliquiæ hæcenus ad ipsa prope mœnia contingunt. Adde vt tum loca erant aggeribus fortasse parum munita, longa per Ambuaritorum fines æstuaria. Sed præcipua ad defensionem vis in paludibus fuit, quæ urbem hæcenus ambiunt, quamuis industria & labore hominum altiores factæ, nunc lata pascua iumentis præbeant. Nec alius ab Oceano Scaldim aduersum subeuntibus prius locus occurrit in fluminis ripa habitationi commodus, qui citra aggerum munimenta, vndas excludat: quàm ad hunc tumulum venias, qui ab Arce ANTVERPIANA siue Burgo, ad Keilam vsque, suburbanum pagum, modicè leniterq; è flumine confurgit. Hæc Becanus hæcenus, qui ex situ loci, ex significatione nominis, ex ratione insignium, reiecto falso commento, de VERPO delubro Antverpiani nominis etymon, à proiectis, sublicijsq; ripis deducit. *Werpen*, inquit, idem est quod latinis proijcere, & quemadmodum in ædibus proiecta quædam latinis, quæ vltra parietis perpendicularum longius exant, luris consulti mœniana vel suggrunda. l. 24. ff. de verb. sign. nominant, ita nobi